

Nederlands Juristenblad, De Hoge Raad tussen Scylla en Charybdis Over werknemers en verkeersboetes

Vindplaats:	NJB 2008, 1743	Bijgewerkt tot:	10-10-2008
Auteur:	Arvin Kolder ^[1] , Armin Vorsselman ^[2]		

De Hoge Raad tussen Scylla en Charybdis

Over werknemers en verkeersboetes

De Hoge Raad heeft zich onlangs opnieuw uitgelaten over de draagplicht ten aanzien van verkeersboetes in de verhouding werkgever-werknemer. De draagplicht wordt nu in beginsel nadrukkelijk bij de werknemer gelegd. Dit door voor WAHV-boetes een van de hoofdregel afwijkende draagplicht aan te nemen op grond van de uitzonderingsmogelijkheid 'de omstandigheden van het geval'. Zo wordt een correctiemogelijkheid die geschapen is voor incidentele gevallen gebruikt om een algemene structurele uitzondering te creëren. Wat opmerkelijk mag worden genoemd.

Begaat men een verkeersovertreding, dan zal bij constatering daarvan in de regel een verkeersboete worden opgelegd op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV).^[1] Gaat het om een overtreding begaan met een voertuig waarvoor een kenteken is afgegeven en is niet aanstonds duidelijk wie hiervan de bestuurder is, dan wordt de sanctie op grond van artikel 5 WAHV opgelegd aan de kentekenhouders. Wordt de werkgever als kentekenhouders een verkeersboete opgelegd naar aanleiding van een door de werknemer in het kader van zijn werkzaamheden begane verkeersovertreding, dan is de vraag of de werkgever die boete op de werknemer kan verhalen. Hoofdregel van artikel 7:661 BW is immers dat de werknemer voor aan de werkgever of een derde bij taakvervulling toegebrachte schade *niet* jegens de werkgever aansprakelijk is, tenzij de schade een gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid. De fiscale kamer van de Hoge Raad oordeelde in 2001 dat een aan de werkgever als kentekenhouders opgelegde bekeuring 'schade' is in de zin van artikel 7:661 BW.^[2] Voorts werd geoordeeld dat de WAHV geen eigen verhaalsrecht scheidt van de kentekenhouders op de bestuurder die de overtreding beging, maar dat de vraag of de kentekenhouders een verhaalsrecht toekomt door de regels van het burgerlijk recht wordt beheerst. Gelet op het bepaalde in artikel 7:661 BW, zo oordeelde de Hoge Raad in 2001, dient de werkgever de boete in beginsel zelf te dragen.

De Hoge Raad anno 2008

Op 13 juni 2008 heeft de Hoge Raad zich wederom uitgelaten over de draagplicht ten aanzien van verkeersboetes in de verhouding werkgever-werknemer.^[3] Aanleiding tot de zaak is een drietal overschrijdingen van de maximumsnelheid (50 km per uur) tijdens zijn werkzaamheden met respectievelijk zes, vier en elf km per uur door werknemer X, als chauffeur in dienst bij TPG Post. Dientengevolge werd aan TPG als kentekenhouders op grond van de WAHV een drietal geldboetes opgelegd. Het geschil betreft de vraag op wie de draagplicht ten aanzien van de opgelegde boetes rust, de werkgever of de werknemer. Zowel de kantonrechter als het hof toetsten aan artikel 7:661 lid 1 BW en zochten de uitkomst in de vraag, of sprake was van opzet of bewuste roekeloosheid zijdens de werknemer. Beide kwamen op basis hiervan tot een ander oordeel.^[4] In zijn conclusie volgde A-G Langemeijer de oplossing van het hof. Zo niet de Hoge Raad. Hij oordeelt dat op een aan de werkgever als kentekenhouders opgelegde WAHV-boete de hoofdregel in de eerste volzin van artikel 7:661 lid 1 BW *niet* van toepassing is op grond van 'de omstandigheden van het geval' in de tweede volzin. Hierbij acht de Hoge Raad ten eerste de bedoeling van de WAHV relevant. Hij wijst erop dat vóór de inwerkingtreding van deze wet de eigenaar of houders van een motorrijtuig aan bestraffing van een verkeersovertreding kon ontkomen, door bekend te maken wie de bestuurder was die de overtreding feitelijk had begaan. Om een einde te maken aan de hiermee gemoeide tijdrovende procedures is met de inwerkingtreding van de WAHV die mogelijkheid om bestraffing te ontlopen komen te vervallen, aldus de Hoge Raad. Hij wijst

erop dat hiermee geenszins werd beoogd voortaan de kentekenhouder te treffen met een administratieve sanctie zonder de mogelijkheid het betaalde bedrag overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te verhalen op de hem bekende bestuurder.

Bij zijn oordeel dat de werkgever als kentekenhouder een WAHV-boete buiten opzet en bewuste roekeloosheid op grond van 'de omstandigheden van het geval' op de werknemer kan verhalen, moet volgens de Hoge Raad tevens in aanmerking worden genomen dat voor verhaal op de werkgever van aan de werknemer zelf opgelegde verkeersboetes een wettelijke grondslag ontbreekt. Ware de hoofdregel van artikel 7:661 lid 1 BW toepasselijk op aan de werkgever als kentekenhouder opgelegde verkeersboetes, dan zou zulks volgens de Hoge Raad tot een niet te verklaren onderscheid leiden tussen enerzijds boetes opgelegd aan de werkgever als kentekenhouder en anderzijds boetes opgelegd aan de werknemer zelf: in beginsel zouden de eerste dan voor rekening van de werkgever blijven en de laatste voor rekening van de werknemer, aldus de Hoge Raad. De Hoge Raad vernietigt 's hofs arrest en doet de zaak zelf af door de vorderingen van FNV en de werknemer alsnog geheel af te wijzen.

Een bevredigend oordeel?

Het arrest is van wezenlijke betekenis voor de praktijk van alledag. Dat een werknemer tijdens de uitoefening van zijn werkzaamheden een verkeersboete oploopt, is immers een veel voorkomend verschijnsel. De Hoge Raad legt nadrukkelijk de draagplicht in beginsel bij de werknemer. Kernbepaling hierbij is volgens de Hoge Raad artikel 7:661 BW. Om door de werknemer aan hem of derden toegebrachte schade op de werknemer te kunnen verhalen, laat de eerste volzin van lid 1 van deze bepaling de werkgever de mogelijkheid van een beroep op 'opzet of bewuste roekeloosheid'. Over de vraag of een dergelijk eigen schuldverweer de werkgever ingeval van een aan hem als kentekenhouder opgelegde verkeersboete zou kunnen baten, laat de Hoge Raad zich niet uit; hij oordeelt dat op dergelijke schade de hoofdregel van artikel 7:661 lid 1 BW niet van toepassing is op basis van de uitzonderingsmogelijkheid 'de omstandigheden van het geval'.^[6] Het algemene artikel 6:170 lid 3 BW, waarmee de specifieke regresregeling voor de arbeidsovereenkomst van artikel 7:661 lid 1 BW correspondeert, kent eenzelfde correctiemogelijkheid. In artikel 6:170 BW had 'de omstandigheden van het geval' aanvankelijk enkel betrekking op de hoofdzin van lid 3. Daardoor luidde de regeling kort gezegd: de ondergeschikte is jegens de meester niet draagplichtig, tenzij sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid óf uit de omstandigheden van het geval anders voortvloeit. Zodoende was het mogelijk de ondergeschikte, hoewel van opzet of bewuste roekeloosheid geen sprake was, toch jegens de meester draagplichtig te achten. Als voorbeeld noemt de wetgever de werknemer die bij het werk een eigen auto gebruikt en tegen aansprakelijkheid verzekerd is.^[6] Geïnspireerd door Brunner,^[7] achtte de wetgever het bij nader inzien wenselijk dat niet alleen uitzondering mogelijk is op de hoofdzin, maar ook op de bijzin van artikel 6:170 lid 3 BW. Hierdoor werd het tevens mogelijk ingeval van opzet of bewuste roekeloosheid, toch geen draagplicht van de ondergeschikte aan te nemen. Volgens de wetgever moet worden gedacht aan opzettelijk handelen in opdracht van de werkgever, en aan de situatie dat de bewuste roekeloosheid van een opgedragen handeling aan de werkgever duidelijk moet zijn geweest of tijdig door de ondergeschikte duidelijk is gemaakt.^[8] Brunner gaf onder meer het voorbeeld van de ondergeschikte chauffeur die in opdracht van de werkgever snelheidslimieten overtreedt om tijdig ergens aan te komen. De afwijkingsmogelijkheid 'de omstandigheden van het geval' kan dus ten gunste van zowel werknemer als werkgever strekken. In dit licht achten wij opmerkelijk de overweging van de Hoge Raad: '(...) dat niet valt uit te sluiten dat de werkgever onder bijzondere omstandigheden op grond van artikel 7:611 BW gehouden is een boete voor zijn rekening te nemen, bijvoorbeeld indien hij het begaan van de desbetreffende overtreding heeft bevorderd.'

Men zou kunnen menen dat omstandigheden als het door de werkgever bevorderen van het gesanctioneerde gedrag van de werknemer, juist bijzondere omstandigheden zijn die vallen onder de uitzondering 'de omstandigheden van het geval' uit de tweede volzin van artikel 7:661 lid 1 BW. De 'algemene' omstandigheid van een WAHV-boete pleit, als we de Hoge Raad volgen, als 'omstandigheid van het geval' vóór de werkgever. De werknemer kan daar dan 'bijzondere' omstandigheden tegenover zetten. Vervolgens kan een weging van alle door partijen aangevoerde 'omstandigheden van het geval' plaatsvinden, en op basis van de tweede volzin van artikel 7:661 lid 1 BW worden bepaald óf van de hoofdregel in de eerste volzin van lid 1 wordt afgeweken en zo

ja, in wiens voordeel.^[9] In plaats van de materie op deze wijze binnen de kaders van artikel 7:661 BW te houden, brengt de Hoge Raad het goed werkgeverschap van artikel 7:611 BW ten tonele. Wij vragen ons af of, ondanks dat artikel 7:661 BW de materie dwingendrechtelijk regelt, teruggrijpen op artikel 7:611 BW, norm bij niet geregelde gevallen, dogmatisch wel zo zuiver is.^[10]

Ook juridisch-inhoudelijk valt een en ander te zeggen over het oordeel van de Hoge Raad. Voor het aannemen van een geslaagd beroep op 'de omstandigheden van het geval' *ten nadele* van de werknemer is volgens de wetgever terughoudendheid geboden.^[11] Voor wat betreft verkeersboetes, zal het 'afwijkingsvoorbeeld' uit de parlementaire geschiedenis van de verzekerde werknemer in ieder geval niet opgaan: werknemers zullen nimmer verzekerd (kunnen) zijn voor de financiële gevolgen van een verkeersboete. Ook uit de literatuur en rechtspraak blijkt dat in nagenoeg alle gevallen waarin de werkgever een beroep op 'de omstandigheden van het geval' deed, dit beroep werd afgewezen.^[12] Tegen deze achtergrond is de overweging, dat het enkele feit van schade in de vorm van een WAHV-boete (in beginsel) leidt tot een van de hoofdregel van artikel 7:661 lid 1 BW afwijkende draagplicht op grond van de uitzondering 'de omstandigheden van het geval', zeer opmerkelijk. Op basis van deze correctiemogelijkheid, bedoeld voor afwijken van de hoofdregel van artikel 7:661 lid 1 BW in concrete incidentele gevallen, wordt nu een algemene structurele uitzondering aangenomen voor betrekkelijk veel voorkomende gevallen.

De Hoge Raad beroept zich hierbij op de bedoeling van de WAHV en het voorkomen van rechtsongelijkheid. Het enkele gegeven dat de WAHV *niet* beoogt de werkgever de boete zelf te laten dragen, betekent echter niet dat de werkgever aan hem als kentekenhouders opgelegde boetes *wel* op de werknemer kan verhalen. Zoals de Hoge Raad zelf aangeeft, daarvoor is steeds beslissend het burgerlijk recht.^[13] Wenst de werkgever/kentekenhouders langs civielrechtelijke weg de sanctie op de werknemer/bestuurder te verhalen, dan treft hij nu eenmaal de verhaalsbeperkingen van artikel 7:661 BW op zijn pad. Anders dan de Hoge Raad thans lijkt aan te nemen, 'doorbreekt' (de bedoeling van) de WAHV de werking van artikel 7:661 BW dus niet.^[14] Het argument van het voorkomen van rechtsongelijkheid overtuigt evenmin: omdat de werknemer aan wie de boete zelf wordt opgelegd niet door een specifieke wettelijke bepaling wordt beschermd, ontnemt de Hoge Raad hem, om ongelijkheid te voorkomen, de *wél* bij wet geregelde bescherming. Was het, mede gelet op het beschermende karakter van het arbeidsrecht, niet logischer geweest de reeds bestaande bescherming in het door artikel 7:661 BW bestreken geval via artikel 7:611 BW uit te breiden naar het niet (expliciet) geregelde geval?^[15] Zulks zou ook aansluiten bij vaste rechtspraak van de Hoge Raad, dat het voor aansprakelijkheid van de werkgever niet uitmaakt of de werknemer een eigen auto of bedrijfswagen bestuurt.^[16]

De praktijk

Het arrest is specifiek toegesneden op schade in de vorm van aan de werkgever als kentekenhouders opgelegde WAHV-boetes, en komt daarom een beperkte strekking toe. Doordat de Hoge Raad ogenschijnlijk gemakkelijk zijn toevlucht neemt tot de uitzondering 'de omstandigheden van het geval', staat de deur voor de creatieve advocaat echter wel op een kier om ook in andere gevallen met succes te kunnen aanvoeren dat sprake is van een 'bijzondere vorm' van schade waarop de hoofdregel van artikel 7:661 BW niet van toepassing is. Voorts heeft het oordeel van de Hoge Raad gevolgen voor de in de praktijk veel voorkomende bedingen in arbeidsovereenkomsten en cao's, waarin is bepaald dat iedere verkeersboete een werknemersaangelegenheid is. Artikel 7:661 lid 2 BW bepaalt dat ten nadele van de werknemer afwijken van artikel 7:661 lid 1 BW slechts is toegestaan bij schriftelijke overeenkomst en voor zover de werknemer te dier zake is verzekerd. Voorheen werd aangenomen dat bedingen als voornoemd, omdat een werknemer nimmer is verzekerd voor het financiële nadeel van verkeersboetes, niet houdbaar zijn.^[17] Die vlieger gaat nu niet meer op. De Hoge Raad oordeelt dat op grond van 'de omstandigheden van het geval' uit de tweede zin van artikel 7:661 lid 1 BW de werkgever boetes op de werknemer kan verhalen, en dat bijzondere omstandigheden op grond waarvan dit anders zou kunnen zijn onder artikel 7:611 BW vallen. Consequentie hiervan is dat bedingen betreffende het verhaal van verkeersboetes - waaronder bijvoorbeeld boetes ten gevolge van overtredingen die de werkgever heeft bevorderd - niet meer strijdig zijn met artikel 7:661 lid 1 BW. Hoogstens is het beding in strijd met de vagere norm van artikel 7:611 BW. Het door de Hoge Raad uitwijken naar artikel 7:611 BW, heeft dus tot gevolg dat de

werknemer de specifieke bescherming van lid 2 van artikel 7:661 BW wordt ontnomen. Had de Hoge Raad de materie binnen de kaders van artikel 7:661 BW gehouden, dan kwamen bedingen met een integraal verhaalsrecht van de werkgever wél in strijd met het eerste lid daarvan. In de rechtspraak zal overigens nader moeten worden uitgemaakt onder welke bijzondere omstandigheden - volgens de Hoge Raad ex artikel 7:611 BW - de werkgever draagplichtig is. De Hoge Raad geeft weliswaar een schot voor de boeg - de werkgever heeft de overtreding bevorderd -, maar somt de mogelijkheden niet limitatief op. Overigens legt de Hoge Raad het bewijsrisico van 'bijzondere omstandigheden' nadrukkelijk bij de werknemer. Wij voorzien dat als hiervan sprake is, hij het vereiste bewijs in de praktijk veelal maar moeilijk zal kunnen leveren. Denk alleen al aan de niet of nauwelijks te onderbouwen betwisting van het verweer van de werkgever, dat hij geen opdracht tot te hard rijden heeft gegeven, althans dát niet met de gegeven instructies te hebben bedoeld. Tot slot wijzen wij op de mogelijke fiscale consequenties van het oordeel van de Hoge Raad, indien de werkgever besluit een boete niet op de werknemer te verhalen. In dat geval zou het betreffende bedrag aangemerkt kunnen worden als loon waarover loonbelasting dient te worden berekend.

Slotbeschouwing

De werknemer die ter vervulling van de hem opgedragen taak aan het verkeer dient deel te nemen, loopt uit hoofde van zijn functie enerzijds een meer dan gemiddeld risico dat hij met schade in de vorm van een verkeersboete wordt geconfronteerd, terwijl hij anderzijds niet steeds even alert zal zijn om dergelijke schade te voorkomen. Is het dan redelijk dat de werkgever, die profiteert van de werkzaamheden van de werknemer, met name gelet op het beschermingsregime dat ons arbeidsrecht zo kenmerkt, in beginsel iedere bekeuring op het bord van de werknemer kan leggen? Hierbij zij vooropgesteld dat wij ons wel degelijk kunnen vinden in de gedachte dat de werknemer dient te worden gestimuleerd zich van door verkeersboetes gesanctioneerd gedrag te onthouden. Evengoed menen wij dat werkgevers dienen te worden gevrijwaard van schade te wijten aan repeterend grensoverschrijdend gedrag van de werknemer. In kwesties als de onderhavige is een evenwichtig oordeel dan ook geboden, maar op grond van het weinig genuanceerde artikel 7:661 BW welhaast onmogelijk.

Scylla en Charybdis

De positie van de Hoge Raad, toen hij zich over onderhavige materie had uit te spreken, deed ons denken aan die van de weinig benijdenswaardige zeelieden uit de Griekse mythologie, die de tocht langs Scylla en Charybdis moesten maken. Beide zeemonsters huisden tegenover elkaar aan een zeestraat. Zeelieden die door de straat voeren, moesten zoveel mogelijk in het midden varen om hun tocht niet met de dood te bekopen. Voeren ze te ver uit de buurt van Scylla, dan belandden ze in de draaikolk van Charybdis; voeren ze te ver uit de buurt van Charybdis, dan werden ze opgegeten door Scylla. De Argonauten overleefden hun reis tussen Scylla en Charybdis door, omdat ze werden begeleid door de zeenimf Thetis. Odysseus had minder geluk. Hij verkoos Scylla boven Charybdis, wat ertoe leidde dat een deel van zijn scheepsbemanning werd opgegeten. Roeiend met de riemen die artikel 7:661 BW hem biedt, was het voor de Hoge Raad vrijwel ondoenlijk zijn arrest tussen Scylla (toepassen hoofdregel artikel 7:661 lid 1 BW) en Charybdis (afwijken daarvan) door te geleiden. Het eerste zou te zeer afbreuk doen aan de (bewijs)positie van de werkgever, het tweede aan die van de werknemer.

Het Belgische recht als Thetis?

Het Belgische arbeidsrecht kent, vergelijkbaar met het onze, een bijzondere eigen schuldregel.^[18] Daarnaast is de Belgische werknemer ook bij *lichte schuld* aansprakelijk indien een fout meer 'gewoonlijk' dan 'toevallig' voorkomt.^[19] Wanneer een werknemer met regelmaat de maximum snelheid overschrijdt, zal sprake zijn van een gewoonlijke fout waardoor ruimte ontstaat de draagplicht van de werkgever in de richting van de werknemer op te schuiven. Artikel 7:661 BW kent die mogelijkheid niet. Wij achten een wijziging van artikel 7:661 BW - en in het voetspoor daarvan artikel 6:170 BW - dan ook geïndiceerd, met het Belgische model voor ogen.^[20]

Conclusie

De Hoge Raad oordeelt dat onder het regime van artikel 7:661 BW buiten opzet en bewuste roekeloosheid verhaal van verkeersboetes op de werknemer mogelijk is, op grond van 'de omstandigheden van het geval'. Op basis van door de werknemer aannemelijk te maken bijzondere omstandigheden, kan dit zijns inziens naar maatstaven van artikel 7:611 BW anders zijn. Een dergelijk oordeel achtte de Hoge Raad kennelijk wenselijker dan het oordeel, dat de werknemer ingeval van een WAHV-boete de mate van bescherming geniet gelijk aan die ingeval van een civielrechtelijke schadeclaim. Ons inziens was een middenweg geboden, maar op grond van het 'starre' artikel 7:661 BW nagenoeg onmogelijk. Wat ons betreft is de wetgever aan zet, waarbij wij als voorziet verwijzen naar het Belgische recht. Wordt artikel 7:661 BW dienovereenkomstig aangepast, dan voldoet de bepaling beter aan de behoeften van de praktijk en kan zowel werkgever als werknemer daaraan (weer) de bescherming ontlennen die hij rechtens verdient.

Voetnoten

Voetnoten

- [*] Mr. A. Kolder is advocaat te Emmen en dual promovendus aan de Rijksuniversiteit Groningen.
- [**] Mr. H. Vorsselman is advocaat te Groningen. Met dank aan prof. mr. F.T. Oldenhuis voor zijn waardevolle commentaar op het concept.
- [1] Wet van 3 juli 1989, *Stb.* 300. In werking getreden op 1 september 1992, *Stb.* 1992, 432.
- [2] HR 3 januari 2001, *JAR* 2001/57.3
- [3] HR 13 juni 2008, *RvdW* 2008, 618 (*TPG Post/AbvaKabo FNV en X*).
- [4] Zie voor een bespreking van de uitspraken van kantonrechter en hof A. Kolder, *NJB* 2006, 1165, p. 1494-1498 (afl. 27).
- [5] Een andere mogelijkheid tot een van de hoofdregel van art. 7:661 lid 1 BW afwijkende draagplicht in het nadeel van de werknemer is geregeld in lid 2 van art. 7:661 BW: afwijken bij schriftelijke overeenkomst en voor zover de werknemer is verzekerd. Omdat werknemers nimmer verzekerd (kunnen) zijn voor schade in de vorm van een verkeersboete, speelt deze afwijkingsmogelijkheid in dit verband geen rol.
- [6] *Kamerstukken II* 1987/88, 17 896, nr. 8, p. 28. Zie ook Parl. Gesch. Boek 6, p. 728.
- [7] *RMThemis* 1981-1, p. 40-42. Zie ook Parl. Gesch. Inv. Boek 6, p. 1370.
- [8] Vgl. Ktr. Assen 13 oktober 1960, *NJ* 1961, 326.
- [9] Bedenk dat de werknemer niet in alle gevallen belang heeft bij toepassing van de hoofdregel van art. 7:661 lid 1 BW. Stel dat hij bewust roekeloos handelt omdat hij daartoe wordt aangezet door de werkgever. In zo'n geval is de werknemer op grond van de hoofdregel van art. 7:661 lid 1 BW de draagplichtige. De werknemer wenst dan afwijking van de hoofdregel - evenals de werkgever -, maar dan in zijn voordeel (wel bewuste roekeloosheid, niet draagplichtig).
- [10] Zie over de verhouding tussen art. 7:661 en art. 7:611 BW in dit verband ook Langemeijer in zijn conclusie sub 3.27. Hoewel het ons inziens dogmatisch zuiverder was geweest deze materie binnen de kaders van art. 7:661 BW te houden, zullen wij in het navolgende betogen dat die bepaling in zijn huidige vorm ontoereikend is. In dat licht was het voor de Hoge Raad geen sinecure tot een juridisch-dogmatisch maatschappelijk gewenst oordeel te komen.
- [11] Parl. Gesch. Boek 6, p. 728.
- [12] Volgens D.J. Bruins, 'Werknemersaansprakelijkheid', in: C.J. Loonstra en W.A. Zondag, *Sdu Commentaar Arbeidsrecht*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2007, p. 629, zou de lat voor een beroep op 'de omstandigheden van het geval' zelfs minstens zo hoog moeten liggen als bij 'opzet of bewuste roekeloosheid'.
- [13] Zo ook 's Hogen Raads oordeel in de fiscale zaak in 2001.
- [14] Zie ook A.R. Houweling in zijn noot onder onderhavig arrest, *JIN* 2008, 439.
- [15] Vgl. HR 16 oktober 1992, *NJ* 1993, 264 (*Bruinsma/Schuitmaker*), waarin gelet op art. 7:661 BW ter voorkoming van rechtsongelijkheid juist werd aangenomen dat de werknemer, hoewel hem geen concrete wettelijke grondslag ten dienste stond, op grond van de redelijkheid en billijkheid in beginsel ook de schade aan zijn *eigen auto* op de werkgever kan verhalen. Zie voorts HR 1 februari 2008, *RvdW* 2008,

176 (*Maasman/Akzo Nobel*) en *RvdW* 2008, 178 (*Kooiker/Taxicentrale Nijverdal*), waarin de arbeidsrechtelijke bescherming via art. 7:611 BW werd uitgebreid naar niet door art. 7:658 BW bestreken verkeersongevallen.

- [16] HR 16 oktober 1992, *NJ* 1993, 264 (*Bruinsma/Schuitmaker*), r.o. 3.3. Zie ook A-G Kostense voor HR 9 augustus 2002, *NJ* 2004, 235 (*De Bont/Oudenallen*), sub 13, alsmede Heerma Van Voss in zijn noot onder laatstgenoemd arrest, sub 5.
- [17] Vgl. conclusie Langemeijer, sub 3.25.
- [18] Art. 18 lid 1 Arbeidsovereenkomstenwet België bepaalt: 'In geval de werknemer bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.'
- [19] Art. 18 lid 2 luidt: 'Voor lichte schuld is hij enkel aansprakelijk als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.'
- [20] Zie ook Oldenhuis in zijn noot onder Hof 's-Hertogenbosch 17 april 2007, *JA* 2007, 138, waarin hij mede vanwege onderhavige 'boeteproblematiek' de wetgever oproept art. 7:661 BW eens tegen het licht te houden.
-